

omnes Ecclesiæ tituli Symmacho reformentur et A de ordinibus ecclesiasticis, quos acceptis palam pecuniis distrabebat: pro quibus rebus usque ad finem vitæ ejus Ecclesia Romana in schismate perduravit. Illic beati Martini ecclesiam juxta sanctum Silvestrem palatini illustris viri pecuniis fabricans et exornans, eo ipso instante dedicavit; nonnulla etiam cœmeteria, et maxime sancti Pancratii renovans, plura illic quoque nova construxit.

de ordinibus ecclesiasticis, quos acceptis palam pecuniis distrabebat: pro quibus rebus usque ad finem vitæ ejus Ecclesia Romana in schismate perduravit. Illic beati Martini ecclesiam juxta sanctum Silvestrem palatini illustris viri pecuniis fabricans et exornans, eo ipso instante dedicavit; nonnulla etiam cœmeteria, et maxime sancti Pancratii renovans, plura illic quoque nova construxit.

SYMMACHI PAPÆ EPISTOLÆ ET DECRETA.

EPISTOLA PRIMA (OLIM II).

AD ÆONIUM ARELATENSEM EPISCOPUM.

Ut ipse et episcopus Viennensis Romam certos homines mittant, qui de ipsorum controversiis instructi, sedi apostolicæ alleganda suggerant.

Dilectissimo fratri Æonio Symmachus.

Movet equidem nos, quod dilectionis tuæ relatio declaravit: namque (*at.*, nempe) contra regulas ecclesiastici constituti, et adversus reverendorum canonum tractatam, per subreptionem Viennensis Ecclesiæ pontificem de apostolica, præsentem prædecessore nostro, sede culpabiliter aliqua meruisse; cum, si sit vera conquestio, effectum non possint impetrata frivole possidere: nec a nobis aliquid novi poterit ordinari, nisi quæ a patribus prædecessoribusque nostris hac causa statuta claruerint. Tamen ne facile alterius partis absentia præjudicabiliter videremur aliqua decrevisse, id magis duximus ordinandum, ut fraternitas tua competenti tempore de ecclesiastico ordine instructum non moretur de omni causa dirigere, qui apud nos veritatem causæ competenter alleget; quatenus pertractatis omnibus, quod statuendum est, sub deliberationis robore sanciat. Illud etiam dilectionem tuam facere debere præcipimus, ut fratrem et coepiscopum nostrum Viennensis urbis antistitem misso nuntio et scriptura commoneat, ut constitutis diebus is quoque hominem proprium dirigat, qui partis ejus allegationes competenter insinnet, ut depromptis ab utraque suggestionibus, securius quæ in perpetuum servanda sint disponantur. Quia semper suspectus judicat, qui sub unius quod videtur eligit deploratione sancire. Dominus te incolumem custodiat, frater carissime. Data sub die III calendas Novembris, post consulatum Paulini viri clarissimi (Anno Chr. 499).

EPISTOLA II (OLIM III).

AD LIBERIUM PATRICIUM.

De electo episcopo Aquileiensi, cujus præbet electioni assensum.

Symmachus episcopus Ecclesiæ catholice urbis Romæ, Liberio patricio salutem.

Cum pro veneranda (est Ennodii prima lib. v) religione conscientie verba dirigitis in Aquileiensi

B electione pontificis, et divinis initiata lingua cultibus militat consecranda, in ignoti nos diligentia sermonum vincula tenuerunt: quia nihil superat judicii, quoties aliquid probatus extulerit. Quid enim sententia sequacium derelinquat, quando justitie obsequitur, cujus in examen definitio non vocatur? Agitis bono conscientie, quod vestro vitæ negaretur imperio. Exhibuit inter arbitros Marcellini venerabilis collegam Maximus hominum humilitate sublimior, et ne potestati favor per obliquos adscriberetur interpretes, quod de proprio descripsit ingenio, laudati junxit ad pretium. Egistis mediocrem, ne præexcelesset suspecta prædicatio; clarissimorum testimonia, ut vires accipiant culmina, castigantur. Felix sacerdotium, cui facem prætulit plena mens luminis. Beata conversatio, quæ idecirco in discussionem deducta est, ut tanto viro adstipulante superaret, quæ non didicisset saporem victoriae nisi subjacuisset incertis. Semper innocentibus gloriam adversa pepererunt: providet defensores fortissimos mediocris impugnatione. Sed quid epistolæ terminos loquacitate produxi, coactas lege paginas in humana concinnatione transgressus? Jungo et ego amplissimis patribus (*at.* amplissime partibus) vestris, pro modulo exiguitatis propriæ, vobis cælo obsequente consensum: et quod mirabile inter homines habetur, consideratione vestri attrahor ad amorem. Inspirata mihi per alterum placet affectio, dum manet caritas imis inserta visceribus. Peregrinante personæ, comitem se tamen cælestis gratia desiderii jungat, et dum cupitis datur effectus, aut veniat bonum pontificatus, aut faciat. Data XVIII calendarum Novembrium die, indictione octava (Anno Chr. 499).

EPISTOLA III (OLIM I).

SYMMACHI PAPÆ AD ÆONIUM ARELATENSEM EPISCOPUM.

Rescissis iis quæ Anastasius decessor in Viennensi controversia innovarat, antiqua sedis apostolicæ decreta observari jubet.

Dilectissimo fratri Æonio Symmachus.

Dilectionis tuæ litteras, mandataque filio nostro Crescentio presbytero internuntio deferente suscepimus, quibus constat inter Arelatensem et Vien-

nensem Ecclesiam aliquod de ordinandis episcopis in vicinis civitatibus oriri luctamen: illa re videlicet faciente, quod decessor noster sanctæ recordationis Anastasius, tractans confusionem provinciæ, aliqua contra veterem consuetudinem jusserit observari, decessorum suorum videlicet ordinationem (quod non oportebat) sub qualibet necessitate transgrediens. Nam dum ad trinitatis instar, cujus una est atque individua potestas, unum sit per diversos antistites sacerdotium; quemadmodum priorum statuta a sequentibus convenit violari? Huc accedit, quod ne sit sententiarum varietas ad ipsam sacrosanctam catholicam religionem credimus pertinere: cuius omnis potestas infringitur, nisi universa quæ a Domini sacerdotibus semel statutur, perpetua sint. Quod alias contingere poterit, si successor decessoris actibus non tribuerit firmitatem, et roborando quæ gesta sunt, faciat rata esse quæ gesserit. Quanta enim vicariis beatissimi Petri apostoli iudicabitur esse reverentia, si quæ in sacerdotio præcipiunt, eisdem transeuntibus dissolvantur? Relegentes ergo veterum antistitem super hac causa ordinationes, quibus ecclesiasticum gravatur scribium; dilectionem tuam anxissime commonemus, ut in ordinandis per singulas urbes sacerdotibus cana ac reverenda servetur antiquitas, nec novella consuetudo vetustæ sanctionis robor imminuat, quia non aliter inter vos poterit servari concordia, nisi novis cupiditatibus antiquitatis reverentia modus prudentiori adhibeatur consilio. Dominus te incolumem custodiat, frater carissime. Data III kalendas Octobris, iterum post consulatum Paulini¹ junioris viri clarissimi (Anno Chr. 500).

Dominicum pascha VIII kalendas Aprilis (x cal. Maii anno 501).

EPISTOLA IV (OLIM XII).

AD AVITUM EPISCOPUM VIENNENSEM^a.

Cur inauditam causam iudicare noluerit: quodque leges sint aliquando solvendæ.

Dilectissimo fratri Avito Symmachus^b.

Non debuit caritatem tuam offendere quod ad fratrem et coepiscopum nostrum Æonium nuper rescripsimus. Non enim juri tuo, dilectissime frater, præjudicatum fuit, cum nos, inaudita parte et absque competenti instructione non posse iudicare respondimus. Unde fraternitati tuæ salvum est allegare, quod putaverit allegandum et proponere quod viderit proponendum. Nam licet confusionem provinciæ a prædecessore nostro sanctæ memoriæ Anastasio episcopo præter Ecclesiæ consuetudinem et antiqua prædecessorum nostrorum statuta factam esse dixerimus et non esse toleran-

¹ Expungenda vox hæc *junioris*, ab aliquo sciolo intrusa, cum Paulinus an. 498 consul ordinarius dici non possit *junior*, quia nullus ejusdem nominis eum in consulatu præcesserat. *Pagius* ad an. Christi 499, n. 13.

^a Aviti ad Symmachum epistola videsis *Patrologiæ* tom. LIX, coll. 245 et 248. Ennodii ad eundem papam

dam; atamen si ea quæ fecit, rationabiliter fecisse fraternitas tua docuerit, gaudebimus nihil esse ab eo contra canones attentatum, quia quod sit præter regulam, modo sit ex justa causa, non infringit regulam, quam sola pervicacia et antiquitatis contemptus laedit. Nam quamvis a patribus statuta diligenti observatione et observanti diligentia sint custodienda, nihilominus propter aliquod bonum de rigore legis aliquid relaxatur, quod et ipsa lex cavisset si prævidisset. Et sæpe crudele esset insistere legi cum observantia ejus esse præjudicialis Ecclesiæ videtur; quoniam leges ea intentione latæ sunt, ut proficiant, non ut noceant. Quamobrem pergat dilectio tua, rationes quæ prædecessorem nostrum ad tractandam prædictam confusionem impulerunt ad nos dirigere, ut et sciamus quid fuerit statuendum, et in Domino lætemur beatæ memoriæ Anastasium nihil fecisse retractandum. Deus te incolumem servet, frater dilectissime. Data III idus Octobres, Avieno et Pompeio consulibus (Anno Christi 501).

EPISTOLA V (OLIM IV).

AD MAXIMUM^c PATAVINUM.

Qua ejus virtutes describuntur.

Dilectissimo atque carissimo fratri Maximino Patavina Ecclesiæ episcopo, Symmachus episcopus in Domino salutem.

Prodit religiosæ votum conscientia, mens laudibus devota pontificum: assertio ingenii est, Deo obsequentibus mancipare quod loquimur, in quorum manibus forte angustus sermo vulget imperitiam, manifestat tamen, si abstinence, infantiam. Quis mendicam narrationem æstimet, quam vota locupletant? Sæpe in facundia dotibus pauper invenitur vena prædicantis, et e diverso thesaurus cordis irradiat in egestate verborum. Qui vice Dei iudicat, non desiderat picta alloquia (*al.*, colloquia), sed quæ infuscatus commendat nitor ingenii: quia in his etiam sine amore blanditur eloquentia, in illis splendorem suum veritas nuda commendat. Sine phaleris est omne quod dictat affectio: ad unguem fabricantur illa, quæ volumus non tam speciem recti habere quam similitudinem. Ad te, venerabilis mihi antistes maxime, sermo est, cui cum meritorum testimonio virtus cœpit a vocabulo, in quo actus eloquitur qui nomen appellat. Provida parentum diligentia tuorum prius te eligi (*al.*, eligere) voluit, quam probari. Te olim sæcularibus inhærentem titulis, castrensium excoluit, et ad Ecclesiæ gubernacula pars adversa solidavit, sicut Dominus loquitur in Evangelio: *Qui in minimo fidelis, et in magno fidelis est (Luc. XVI)*. Te sacrum iudex et consilii comitem meruit, et Jäbo-

epistolæ inter illius opera initio tomi sequentis receduntur. *EDIT.*

^b Ex schedis R. P. Hier. Vigneri pag. 583, tom. V. *Spicilegii.*

^c In editione Mansi legebatur, *Ad Laurentium Mediolanensem*, mendose. *EDIT.*

ris. Bene, venerandis initiandus altaribus, et in laica conversatione quod sacrum esset, elegisti. Tu pudicitiae in illa aetate custos inventus es, in qua et lex obsequitur desideriis. Satis enim est, pueritiae ambitum, quam licentia fulcit, horri (al., horrere). Christus milites suos, quos in personam ducis attolat inter acies querit hostiles. Adscitus Ecclesiae, pontificem actibus implesti ante tempora dignitatis. Non fuit advena benignitas, quae naturae innixa radicibus, de caeno flore germen ostendit. Temporale enim est omne quod fingitur: perpetuum quod cum aetate maturescit. Non tibi sacerdotium rem doni credimus evenisse, sed praemii. Alii vulgari gratia lenocinante commendantur (al., Alius vulgi ora g. l. commendat): tibi rigida circa culpabiles districtio dedit affectum. Manet te singularis sapientia, quae licet generaliter optanda est, tamen existit in magistro necessaria. Frustra monitoris personam suscipit, qui impactu non praevaleat aestimare pondus officii. Vilissimis comparandus est, nisi praecellat scientia et sanctitate, qui est honore praestantior. Dedit tibi apicem res iudicii, non favoris. Dignus pontifice amor est, quem censura conciliat. Devenustat institutoris genium (al., ingenium), qui per solam gratiam vult placere. Tu his eruditus et fornicatus caeli beneficiis, plus agendo populum institues quam docendo. Mamonita discipulorum conscientiam erudiunt, quae probantur exemplo. Sine pudore invitat ad innocentiam, qui illam fuerit ipse sectatus. Te inter secreta penetralium quasi testem metuunt, qui peccare disponent. Nascentibus culpis metuset reverentia tua negat effectum (al., affectum). Qui inter exordia occurrit vitis, et occasionem lapsum adimit, et concupiscentiae purgat auctorem. Haec beatitudini tuae quasi strictim pro linguae meae commendatione dedicavi: si precibus tuis vitae successus arriserit, gestorum tuorum plena me relatione consecrabo; ut quae universis nota sunt, mansuris in posterum litteris, quatenus gaudeat aetas secutura, serventur.

EXEMPLUM LIBELLI

A CAESARIO EPISCOPO SYMMACHO PAPE OBLATI.

Sicut a persona beati Petri apostoli episcopatus sumit initium, ita necesse est, ut disciplinis competentibus sanctitas vestra singulis ecclesiis quid observare debeant evidenter ostendat. In Gallia siquidem provincia ab aliquibus personis ecclesiastica praedia diversis titulis alienantur. Ita fit, ut pro suo quis arbitrio devota mente relinquentium et egenium necessitatibus deputatas imminuat facultates.

¹ In Collect. Isid., *Incipiunt decreta Symmachi papae ad Caesarium ep. Arel.* In titulis canonum, quos habet Collectio Dionysiana ms. in Collegio Paris. soc. Jesu,

² Hinc quae beneficiorum ecclesiasticorum origo fuerit, manifestum fit. Cum enim solerent clerici ab ea ecclesia per episcopum singulis mensibus meritam stipem accipere, ut supra diximus in notis conciliorum tempore Cypriani habitorum; contigit postea, ut

Hoc postulamus ut fieri prohibeat apostolicae sedis auctoritas, nisi forsitan aliqui pietatis intuitu monasteriis fuerit largiendum. Illud etiam pari supplicatione deposcimus, ut de laica conversatione, qui in singulis iudicium officiis meruerint, aut certe rexerint sub aliqua potestate provincias, nisi multo ante tempore praemissa conversatione legitima, et vita examinata, nullus clericus aut episcopus ordinetur. Viduas etiam jam diu religioso habitu assumpto, et saeculariales longo jam tempore in monasteriis consistentes, poscimus ut unicuique conjugii causa, nec volentes sibi jungere, nec invitas rapiendi libera sit facultas. Illud etiam humili prece suggerimus, ut nulli per ambitum ad episcopatum concedatur accedere, nec data pecunia sibi potentes homines suffragatores adhibeant. Et ut haec facilius possint custodiri, clerici vel cives decretum facere, vel subscribere, sine metropolitani notitia vel consensu penitus non praesumant. Haec omnia ultione districtio vestra fieri prohibete; quatenus et in Ecclesia vestra, et in supradicta provincia, disciplina bonis actibus antica servetur.

EPISTOLA VI (OLIM V).

AD CAESARIUM EPISCOPUM ARELATENSEM ¹.

Caesarii consultationibus respondet.

I. Ut res Ecclesiae non alienentur.

II. Ut nullus honorem praemiis accipiat.

III. Ut laici per gradus ad sacerdotium provehantur.

IV. Ut raptores viduarum, vel virginum, ab Ecclesiae communione pellantur.

V. Ut viduae vel virgines continentiam professae non nubant.

VI. Ut nullus per ambitum ad episcopatum accedat.

Dilectissimo fratri Caesario Symmachus.

Mortatur nos aequitas postulationis, desiderio fraternitatis tuae gratanter annuere de singulis quae ab apostolica sede concedi supplicas (al. postulas), quod a Patrum cautela et provisione non discrepat. Et quamvis ecclesiasticae regulae pene omnia comprehendant, tamen superfluum esse non credimus, denuo (al., nunc) quae sunt saepius interdicta repetere.

I.

¹ Possessiones igitur, quas unusquisque Ecclesiae proprio dedit aut reliquit arbitrio, alienari quibuslibet titulis atque contractibus (al., distractionibus), vel sub quocunque argumento non patimur: nisi forsitan aut clericis honorum meritis, aut monasteriis religionis intuitu, aut certe peregrinis necessitas

hoc constitutum dicitur esse concilii secundi sub Symmacho: *De rebus Ecclesiae conse. vandis.* HARD.

aliquibus ex his Ecclesiae possessiones, quoad viverent, ab ipso episcopo concederentur, quae beneficia dici coeperunt, eo quod (ut habet Symmachus) bene meritis tantummodo eas concedi liceret. SKV. BINUS.

largiri passuris : sic tamen ut hæc ipsa non perpetuo, A VIII idus Novembris, Probo viro clarissimo consule (Anno Chr. 502) *.

II.

Illud magnopere commonentes, ut hi qui non Dei gratia, sed promissione rerum ecclesiasticarum præmiis (al., promissa) ad sacerdotium conantur accedere, desideriorum talium priventur (al., reprimantur) effecta. Qui aut ab hujusmodi se intentione cohibeant, aut vindictis (al., Qui autem se a. h. in. non cohibent, vindictis, etc.) canonum sciant se sine dubitatione subdendos.

III.

De laicis personis decernimus, ne facile ad sacerdotium permittantur accedere, quibus et tempora, et gradus constituti sunt, per quos ad hanc dignitatem debeant aspirare : quia quicumque sine instituto promovetur, non facile caret offensa, et sine experimento non potest quis electionis obtinere sententiam.

IV.

Raptores igitur viduarum vel virginum, pro immanitate tanti facinoris detestamur, illos vehementius persequendo, qui Deo sacratas virgines, vel volentes, vel invitas, matrimonio suo sociare tentaverint : quos pro tam nefandi criminis atrocitate a communione suspendi præcipimus.

V.

Neque viduas ad nuptias transire patimur, quæ in religioso proposito diuturna observatione permanserunt. Similiter virgines nubere prohibemus, quas annis plurimis in monasteriis ætatem peregissee contigerit.

VI.

Nullus itaque per ambitum ad episcopatus honorem permittatur accedere. Nam cum hic excessus in licita conversatione culpetur, quis dubitat quod religiosis et Deo servantibus inurat (al., inducat) opprobrium ? Si quis episcopatum desiderat, data pecunia potentes personas minime suffragatrices adhibeat : nec ad decretum sibi faciendum clericos vel cives subscribere, adhibito cujuslibet generis timore, compellat, vel præmiis aliquibus hortetur. Decretum sine visitatoris præsentia nemo conficiat, cujus testimonio clericorum ac civium possit unanimitas declarari. Hortamur itaque ut pro catholicæ religionis intuitu, et Ecclesiarum pace, hæc universi fidei ac devota mente custodiant : quia non est dubium prævaricatores interdictorum talium juxta venerandos canones propriæ communionis subire jacturam. Hæc tamen ad omnium episcoporum volumus perferri notitiam. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Data

* Epistola Symmachi papæ ad Cæsarium episcopum Arelatensem, cujus initium : *Hortatur nos equitas*, cum anno Christi 502 conjungi non potest, quia hæc ejus subscriptio : *Data VIII idus Novembris Probo V. C. consule* ; alioquin Symmachus vel nominis solius Avienii consulis Occidentalis meminisset, vel utrumque consulem memorasset. Cumque *Probum juniorem* non appellet, manifestum est eam epistolam anno 513 ad Cæsarium datam. Ad eam pariter Christi

EPISTOLA

ORIENTALIUM EPISCOPORUM AD SYMMACHUM.

Petunt ut Orientalibus Ecclesiis schismate laborantibus opem ferat, seque in communionem recipiat : catholicam fidem profitentur, et heræses damnant.

Ecclesia Orientalis ad Symmachum episcopum Romanum.

Bonus ille et amator hominum Dominus noster Jesus Christus, qui propter bonitatem suam in nos inclinans cælos, et descendens ad terras, immaculatis Evangeliiis quotidie illud clamat : *Non est opus valentibus medico, sed male habentibus* (Matth. 11) ; *Non veni vocare justos, sed peccatores ad penitentiam* (Marc. 11). Plus autem volens aperire opera suæ clementiæ, adjecit in sequentibus dicens : *Quis autem vestrum habens centum oves, si perdiderit ovem unam ex iis, nonne relinquit nonaginta novem in deserto, et vadit ad perditam, quandiu inveniat illam? et inveniens imponit illam gaudens in humeris suis, et veniens domum suam, convocat amicos suos et vicinos, dicens : Congaudete mihi, quia inveni ovem meam perditam* (Luc. xv). Et ut clarius fieret quod dicitur, mox adjecit parabolam mulieris quæ perditam invenerat drachmam, utrisque adjungens et dicens : *Amen dico vobis, quia sic fiet gaudium in cælis de uno peccatore penitentiam agente.*

Hæc diximus, sanctissime, ausi supplicare non pro perditione unius ovis, neque pro perditione unius drachmæ, sed pro amica nobis salute, non Orientalium partium tantum, sed trium prope plagarum habitabilis mundi, non corruptibili argento aut auro redemptarum de vana conversatione a parentibus tradita, sed pretioso sanguine Agni Dei : sicut docuit beatus gloriosorum apostolorum princeps (I Petr. 1), cujus cathedram beatitudini tuæ credidit Christus optimus pastor, qui venit quærens et liberans quod perierat, et ponens animam suam in redemptionem pro multis. Quem imitatus, sanctissime beatissimeque, festina ad adjuvandum nos, sicut beatus Paulus doctor vester ad auxilium quandoque Macedonum festinavit (Act. xvi) : et quidem ille in visione cognoscens periclitari Macedones, in veritate adjuvare eos properavit.

Tu autem affectuosus in filiis pater, non visiones, sed in veritate spiritualibus cernens oculos pereuntes in prævaricatione patris nostri Acacii, noli remorari : magis autem (ut ita dicam sicuti propheta) *non dormites, sed festina ad liberandum nos* (Psal. cxi) : quia

annum revocandum, *Exemplum libelli a Cæsario episcopo Symmacho papæ oblato*, cujus initium : *Sicut a persona*, etc., quia Symmachi epistola responsa sex complectitur ad petitiones sex Cæsarii in eo libello expressas. Labbeus hic exemplum libelli Symmacho papæ a Cæsario oblato cum anno 499, Symmachi vero responsa cum anno 502 connectit, qui error in altera conciliorum editione corrigendus erit. ANT. PAGIUS.

non in ligando tantum potestas est tibi data, sed in A solvendo quoque diu vincetos ad imitationem magistri : neque in eradicando, vel diruendo, sed in plantando et ædificando, secundum beatum Jeremiam, magis secundum salvatorem mundi Christum, in cujus ille existit typo : neque in tradendo tantum Satanæ in interitum carnis, sed et in caritate formando, longa aversione dejectos : ne (quod absit) majori tristitia absorptis nobis a Satana videamini pertulisse dispendium. Non enim ignoras ejus ingenium, qui quotidie a sacro doctore tuo Petro doceris oves Christi per totum habitabilem mundum creditas tibi pascere, non vi, sed sponte coactas : qui cum doctissimo Paulo clamas nobis subjectis et dicis : *Non enim dominamur vobis in fide, sed cooperamur in gaudio* (II Cor. 1).

Quare deprecamur disrupti novum chirographum B nostrum, sicut Salvator et dux noster Christus vetus illud in cruce disrupt; ne ultra post lavacrum regenerationis, malorum nostrorum subjaceamus delicto, sed ut ejus qui comedit, uva acerba ligaverit dentes, secundum B. Ezechielis prophetiam (cap. xviii). Cum ergo in veritate parabolam istam salutari adventu suo salvator impleverit, cur, sanctissime ac beatissime, Acacii inobedientia, uvam acerbam comedentis, nostri, id est filiorum ipsius in tam longo annorum cursu ligati sunt dentes? Si unus homo peccavit, quare toti synagogæ, aut magis toti habitabili mundo per anathema divinus furor incumbit? Ubi ergo Dei promissio, quæ dicit : *Non percipient filii parentum peccata, neque parentes filiorum suorum, sed unusquisque morietur in suo peccato* (Deut. xxiv; Ezech. xviii).

Si propter Alexandrinorum aut magis Eutychianorum amicitiam, qui aversantur et anathematizant sanctissimum et beatissimum papam Leonem, vel in Chalcedone synodum habitam, anathematizatus est Acacius; quare nos a vobis æstimamur hæretici, et in anathemate sumus nos, qui amplectimur solam illam epistolam, et quæ dicta sunt in sancta synodo? Qui propter prædicationem recti dogmatis vestri quotidie oppugnamur, et ut hæretici anathematizamur ab iis qui Eutychemi consentiunt. Noli facere judicium per illum qui cunctam judicat terram : ne perdas justum cum impio : nec fiat apud te Justus ut impius : nec æqualiter judicentur a te orthodoxi et hæretici, vel qui anathematizant prædictam sanctam epistolam, sanctamque synodum vestram rectam, et ii qui vobiscum ab eis anathematizantur, et qui orant mori quotidie pro recta fide quæ a vobis prædicatur.

Et Jesus quidem Nave incircumcisos (Jos. x), et idolorum servitores Gabaonitas cum mendacio fugientes ad se, dum oppugnarentur ab Abimelech vel cæteris quatuor cum eo principibus, pro eo quod ad eum confugerant, Deo cooperante, strenue vindicavit, ne blasphemaretur nomen Dei ejus tanquam non eos adjuvare prævalentis. Vos autem, sanctissimi viri, Jesu magni Dei et Salvatoris spei nostræ discipuli, imitatoresque ejus qui figuram servi assumpsit, ut nos liberos redderet a peccato quod regnabat in nobis; videntes oppugnari nos et mortificari, non

sicut Gabaonitas incircumcisos, sed vobiscum circuncisos in Christi circumsione, neque idolorum servitores et æmulos, etsi peccatores, tamen Christianos, et vobiscum omnia in Christo sapientes, non despiciatis, neque contemnatis ultra, pii Patres : sed sicut beatissimus prædictus Jesus Nave (Jos. xvi), non illos tantum, sed et Raab meretricem illis anteposuit propter duorum exploratorum susceptionem; ita et vos nos vigilanter assumite cum Dei juvamine propter duarum naturarum traditionem, quæ a vobis per epistolam inter sanctos constituti papæ Leonis contra Eutychetis deliramenta directa est. Et illa quidem suscipiens explorantes, in stupam lini suæ domus abscondit : nos autem rectæ fidei vestræ suscipientes confessionem, in corde nostro non abscondimus, sed in Ecclesiarum dogmatibus Dei misericordia eam cum auctoritate prædicamus. Et illa quidem rogata per metum eos se habere negavit : nos autem oramus, ne unquam humano metu neque rectæ doctrinæ nostræ veritatem; et usque ad sanguinem pro ea stabimus, si sit necesse (al., si ita contingat).

Unde non tædeat nos adjuvare, neque odio habeatis propter adversantium communionem : quando se ab hac plurimi facultatibus impediti, et non habentes sollicitudinem multarum animarum suspenderit : quibus vero multarum animarum cura commissa est in creditis sibi communicent Ecclesiis, nullum contrarium habentes communicantem sibi, et metuentes relinquere lupis oves propter vocem Domini dicentem : *Mercenarius autem, et qui non est pastor, cujus non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, et relinquit oves et fugit, et lupus rapit eas atque dispergit; quia mercenarius est, et non habet ovium curam* (Joan. x). Quod ergo non amore vitæ capti, sed ovium salutem curantes plurimi sacerdotum hoc faciunt, deinceps, miserante Deo, cognoscere poterit tua paternitas.

Quidam enim de his qui in sacerdotio constituti sunt, spectantes (al., sperantes) in exsilio miti presbyteros orthodoxos et sanctos viros, volentes se præter necessitatem ab Ecclesiis suo arbitrio subducere, ipsosque sequi, non cesserunt eis hoc facere, adjurantes eos ut manerent in creditis sibi sanctis Ecclesiis ad populi munimen orthodoxi, in se suscipiendo quæ putantur discretionis illorum. Sicut Rebecca quondam dicens Jacob : *In me peccatum tuum* (Genes. xxvii), *fili* : ita illi ab Ecclesiis sibi creditis discedere sponte volentibus dixerunt : In nos veniat peccatum discretionis vestræ : tantummodo oves Christi præter necessitatem lupis non relinquantis; ne in loca vestra hæretici ingredienti, lupi discerpant oves; aut certe ab ipsis ovibus suis propter rectam fidem fugati, et his qui non fugantur, sed sponte discedere cupiunt, ne cui adversantium communicent, tali fide dicentes : Putas isti amore vitæ hoc faciunt, an amore animarum, ad imitationem Domini sui primi pastoris nostri Jesu Christi magni Dei et Salvatoris spei nostræ, qui animam suam posuit pro ovibus suis.

Omnimodo autem et qui videntur communicare orthodoxi, et qui se a communione abstinere, omnes post Deum tuæ lumen visitationis et assumptionis operimur. Quare festina juvare Orientem, ex quo vobis duo grandia diei lumina Petrum et Paulum ad illuminationem totius mundi Salvator direxit. Reddite ergo ei bonam retributionem, quam ipse vobis dedit: illuminate eum rectæ fidei lumine, sicut per ipsum vos quondam divinæ cognitionis lumine idem illuminavit. Sicut enim quando toto mundo in peccatis ægrotante, unius hominis delicto lassati, in ægritudinis curatione boni illius medici discipuli ipsum coelestem medicum et principem pastorem, magistrum suum ad curam vocantes ægritudinis ipsius, aliquando dicebant: *Domine, inclina celos tuos, et descende (Psal. cxliii)*: aliquando rursum: *Qui regis Israel, intende: qui sedes super cherubim, appare: excita potentiam tuam, et veni, ut liberes nos (Psal. lxxix)*: sic nos modo, qui infirmitati novæ prævaricationis patris nostri dejicimur, ad tuam clamamus beatitudinem: ut et tu imitator existens Filii Dei, ad dilectionem (al., dejectionem) deprecatione venias, imitatione ipsius coelestis Patris tui, qui facit solem suum oriri super bonos et malos, et pluit super justos et injustos (*Math. v*). Festina in auxilium nostrum, sciens, sanctissime (sicut in principiis dictum est) quia non opus habent sani medico, sed male habentes (*Math. ix*).

Quod si parva existeret ægritudo, nos forsitan ad spirituales nostrum medicum curremus, quatenus et passiones bonorum medicorum, id est gloriosorum Christi discipulorum, vestrorumque doctorum, et sancta adoraremur tua vestigia, ut et prævaricationis medicinam, et solutionem vinculorum, et delicti remissionem de tuo sancto ore susciperemus.

Sed quia non est ulcus, aut macula, neque plaga tumens, sed totum ulcus est a pedibus usque ad caput (*Isai. i*), sicut beatus Isaias antiquam prævaricationem deflens dixit: vos jam boni medici, et illius veri medici, vel bonorum discipulorum ipsius certissimi plantatores festinate ad curam resolutorum ecclesiastici corporis membrorum, ut dissolutas manus nostras, dissolutaque genua erigatis, et cursus rectos faciatis pedibus nostris; ne quod claudum est, amplius distorqueatur, sed curetur magis per strenuitatem et optimam diligentiam vestram.

Sicut enim magistro nostro domino Paulo glorioso apostolo propter infideles aliquos, dum eum pigeret sermonem Domini in Corintho loqui, astans Dominus dixit: *Loquere et non taceas, quia multus est mihi populus in hac civitate (Act. xviii)*, et nunc tuæ dicit beatitudini ejus benignitas: Festina, et noli tardare ad Orientis auxilium, magis autem ad majores partes habitabilis mundi, quia non tantum pro centum viginti millibus in magna quandoque constitutis civitate Ninive, sed a multo pluribus spera expectari tuam post Deum medicinam. Si enim qui præcessit beatitudinem tuam inter sanctos constitutus Leo archiepiscopus ad Attilam tunc errorem barbarum per se

A currere non duxit indignum, ut captivitatem corrigeret corporalem, nec tantum Christianorum, sed et Judæorum (ut credibile est) atque paganorum: quanto magis festinare ad tuam attinet sanctitatem, non ad corporeæ, quæ bello fit, captivitatis correctionem atque conversionem, sed animarum, quæ captivatae sunt, vel quotidie captivantur? et inter duas diabolicas vias erroris, Eutychetis atque Nestorii, tertiam imo mediam nobis ostendas expressius veri rectique dogmatis viam.

Dubiam eam fecerunt nostra peccata, æstimantibus quibusdam non posse inter Nestorii et Eutychetis salutis viam mediam reperiri; sed quod omnino necesse sit, aut illius esse quemquam, aut illius. Propter hoc festina post Deum nos adjuvare: et sicut inter Arii dividendis atque separantis unam deitatis naturam atque substantiam, et Sabellii quoque confundentis personas et minuentis numerum trinitatis, ostenderunt sanctissimi Patres viam mediam veritatis, in confessione divinitatis unam substantiam, naturam, virtutemque demonstrantes, propter Sabellium tres personas et æquæ potentiae unam veritatem: sic et vos nunc, sanctissimi atque beatissimi, illuminate nos spiritualis scientiæ vestræ lumine, quæ est inter sententiam Eutychetis ad imitationem Sabellii naturas atque substantias confundentis, et inter Nestorii ad imitationem Arii personas atque substantias dividendis, vera rectæ fidei confessio, tradita nobis a papa Leone inter sanctos constituto, et discipulorum in Chalcedone sanctorum Patrum duarum substantiarum aut naturarum unitas in una eademque persona et substantia magni Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi.

Ipsi enim docuerunt nos divinis Scripturis alteram esse visibilem, et palpabilem et passibilem carnis naturam, et alteram invisibilem, impassibilem et incomprehensibilem naturam in una persona et substantia magni Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi; alteram de matris substantia et natura venientem de semine David, Abrabæ et Adæ, secundum carnem notam, alteram vero ex utero ante Luciferum genitam de substantia et natura Patris. Sed ne rursus propter immaculati partus duas naturas et substantias occasionem apprehendentes qui secundum Nestorium sapiunt, duas personas, aut duos filios, vel duos Christos male introducant; docuerunt sancti illi et beati Patres unam scire personam et substantiarum inseparabilem unitatem ex duabus substantiis et naturis, et in duabus substantiis et naturis magni Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi.

Nos enim, o sanctissime et beatissime Symmache, eundem esse existimamus ex duabus naturis et in duabus naturis, et non (sicut illi dicunt) ex duabus naturis unam naturam post adunationem, in duabus autem subsistentibus naturis cum unitate non pati confiteri; ut se doceant Arianorum esse imitatores, dicentium per Filium glorificari Patrem, cum Filio autem non pati se eum glorificari. Sed sicut contra illos docuerunt fratres tui sanctissimi Patres, per quem et cum quo æqualiter pati dicere nos: quia

Per quem, humanitatem; Cum quo, divinitatem significantes magni Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi: sic et nunc illis, Ex duabus quidem naturis, dicentibus: In duabus autem non consentibus, nos ex duabus, et in duabus pariter dicimus. Ex duabus enim dicentes, ex quibus subsistit unitas. In duabus autem, in quibus visus est, et palpatus est, et assumptus post passionem et resurrectionem, confitemur, et in quibus veniet iudicaturus vivos et mortuos.

Neque enim nuda divinitas poterat aut palpari, aut crucifigi pro vita mundi; nec simplex humanitas morti subjacens per mortem confundere eum qui obtinebat mortem, hoc est diabolus. Unde et post resurrectionem in immaculata carne sua visum Verbum Dei et Deus noster omnibus discipulis suis dicebat: *Videte manus meas et pedes meos, quia ego ipse sum: palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habentem (Luc. xxiv).* Habentem dixit, ut non is in illa mutatus putaretur, sed in veritate assumptus crederetur. Beato quoque Thomæ discipulo c'amat: *Infer digitum tuum et vide manus meas: et da manum tuam, et mitte in latus meum, et noli esse incredulus, sed fidelis (Joan. x).* Unde dum assumeretur, duo viri visi discipulis in albis vestibus clamabant et dicebant: *Viri Galilaei, quid statis aspicientes in caelum? Hic Jesus, qui ablatu est a vobis in caelum, ita veniet, sicut vidistis euntem in caelum (Act. i),* cum venerit omnimodo in gloria Patris cum sanctis angelis in die terribili justis iudicii: sic infideles Judæi videbant in quem compunxerunt, et cum eis peccatores etiam nostri, cum qui eorum misertus est et liberavit eos, neglectus autem ab eis est. Secundum vos autem sancti et justi videbunt quem dilexit anima eorum, et lætabuntur lætitiis ineffabili et gloriosa, accipientes consummationem fidei suæ in salutem animarum suarum, et audientes suavissimam vocem ejus dicentis: *Venite, benedicti Patris mei, hæreditate paratum vobis regnum ab initio mundi (Math. xxv).* Cujus beatæ vocis cum tua beatitudine et nos indignos dignetur Christus Dominus noster, per omnia, sanctissime pater.

EPISTOLA VII (OLIM VIII).

AD ORIENTALES, ETC.

Quod fieri plane cupimus, si quæ scribimus, impleantur. Nullus stopeat servatum hactenus nos nunc solvisse silentium, cum prudentissimi Salomonis ista vox personet: *Tempus loquendi, et tempus tacendi (Eccles. iii).* Quia taciturnitatem præsens tempus expugnat: nam inter cætera quæ accidunt, silere, nec fidei stimulis excitari, magis constat esse fastidii. Quippe ubi religionis reverentia et summa concutitur, aptum juxta divinam Scripturam (*Luc. xxii*) dicere, eos qui sunt mites, debere esse pugnaces. Si quidem et spiritualis quædam Deo accepta congressio inde et laudabiliter universa tolerat, ne quisquam a divina caritate separetur, et vos quidem docere quod doceatis, grave onus pudoris, sed necessarium

A et utile tales admonere: nec enim congruum illis religionis afferre dogmata disciplinæ, a quibus institutionis ipsius expectatur plena perfectio.

Sed breviter clara perstringemus. Cui incognitum, Constantinopolitana Ecclesia qua Nestorii contagione laboravit? Nestorii, inquam, qui quasi putre corporis membrum a societate catholicæ communionis excisus est. Ubi terrarum non prædicatur congregatio Chalcedonensis sancti concilii, quæ Eutychetem et Dioscorum, duo nomina famosa et magnæ perfidiæ, unius sententiæ integritate damnavit, iniquitatis complices uno spiritu divinis dogmatibus adversa sectantes? Quis Petrum et Timotheum præfatorum vernulas ignoravit, propugnatores intentionis addictæ, auctores ac magistros suos sævo errore vincentes?

B Illum Timotheum loquimur patricidam, qui sanctæ recordationis Proterio superstitie, non solum ecclesiam non religionis auctoribus occupavit, verum etiam effusionem pii sanguinis ad crimen pervasionis adjecit. Ipsius nempe damnationem universalis est Ecclesiæ vox locuta, dum cum nomine quoque Christiani honoris exueret. Ejus Petrum æquacem notum fecerunt orthodoxorum plurimæ passionis, in quibus ille virtutem animi sui exsultavit ostendere. Novit hunc Ephesus cum tota societate Dioscori, ubi cum prædicto auctore peccati finem sancti Flaviani operatus innotuit.

C Tacenda sunt Antiochiæ mala, ubi per alterius Petri nefanda ludibria reverendum sacerdotii nomen irrisum est. Quis Apamiæ et Tyri gemitus, tragicis criminibus comparandos, vel si solis vacet, digna possit lamentatione deslere? Quid Acacium? qui quasi boni sui fascino gravatus, quæ Basilisco imperante præmiserat, novo exemplo pene deprehensus est adversus seipsum dicens sententiam, illos mutata voluntate defendens, quos prius gloriosus putavit addicere (*al.*, abjicere), et laborans sociare fidelibus quos dudum hæreticus manifestæ prævaricationis ostenderat: propter quod maxime fugiendus, et designato superius damnatorum agmini coæquandus, illa propter quæ fidelis probatus est dissolvens, permixtus his per quos læsio Ecclesiæ generalis evenit.

D Adversus hos si Patrum dogmata ratio suadet esse servanda, cogitate, si possunt ea majori transgressione calcari, quam nunc per eos qui in partibus vestris Eutychetis dogmata rediviva (*al.*, recidiva) resuscitant. Si vero tanquam infirme constituta sententia, sine piaculo negliguntur, citra ullum robor credulitatis nostræ summa subsistit, semper succedentibus novis, vetera constituta solventibus. Quando enim patrum regularum despiciuntur inventa, nec eorum quæ bene instituta sunt firmitas vindicatur, hujusmodi impietates necesse est fidei supervenire. Nam ubi facilis dissolutio est rationabilis constituti, ibi omnis sanctitatis forma corrumpitur, Christus impetitur, et (quis hoc fidelium patienter accipiat?) instituta Patrum reverenda calcantur. Et quis non vitæ mortem justa electione præponat? Ubi catholice fidei adoranda reverentia? Ubi multo

errore sanctorum dogmata constituta? Ubi doctorum veterum fidelis auctoritas? Ubi illa religiosarum mentium stupenda patientia, propriis bonis contenta nudari, ne de spe æternæ hæreditatis excideret, quasvis ambiens passiones, ne incorruptibilis illius boni iudicaretur indigna? Nam nulla majora documenta sunt fidei, quam ubi temporis ratio suadet vitam subdere passioni: et ideo qui pro ea periculum persecutionis subire meruerit, dignum se celestis ostendit esse militiæ. Christus nos pio sanguinis pretio comparavit gratiæ libertate concessa, nihil invenientibus humanis operibus, quod dignum tanta mercede tribuerent. Atque ideo ubi religionis injuria est, amorem fidei omnem transcendere oportet affectum.

Uausquisque ergo exilia et peregrinationes tanquam domum patriamque respiciat; ne desiderii retentus humanis, Christi societate privetur. Ecce tempus quo repetit fides milites suos, et iaculat ad defensionem sui fervorem gratiæ consecutus. Fidem ipsam dicere judicemus. Ecce tempus optabile, ecce fracturam congregatio desiderata fidelium, parvis passionibus munera magna compensat.

Pluribus caritatem vestram pro dispensatione nobis credita cuperemus hortari: sed quid opus est vocis stimulis, ubi ad tolerandas pro Christo magnanimiter passiones apostolicis et Patrum docemur exemplis, qui per damna humanarum rerum, cœlestium nobis ostenderunt argumenta (al., augmenta) virtutum? Ergo pronuntiamus intrepidi claras Ecclesiæ cum magna fiducia disciplinas. Longe sit a nobis prophetæ sermo dicentis: *Et sacerdotes vera celaverunt* (Thren. II). Quem enim latet, discipulorum scientiam a doctoribus exigendam? et quod non pronuntiatum lædit sequaces, hoc constat periculosum esse tacentibus. Necessè est enim apud eos laborare veritatem, apud quos non manifestatum latet sub veritatis colore mendacium, magnum robar ad impugnantium fidem, quandiu adversus eos prolata sententiæ non viriliter asseruntur. Sed de vobis dicere opto meliora: ut ea quæ per improbos confusa sunt, per vos correctionis remedium consequantur. Non est tam durum decipi quemquam, quam deceptum in errore persistere. Malum hoc et malis omnibus gravius, cum a corpore suo membra dissentiant. Nam etsi non sigillatim occupet omnia lineamenta debilitas, necesse est tamen juxta apostolicam vocem, totum corpus ex parte prægravari.

Unde addictorum fugienda communio, juxta beatum Apostolum: *Pronuntiationem fidei nullus erubescat: virtus est enim omni credenti* (Rom. I). Declinemus sacrilegum Eutychetis errorem cum Manichæa malitia congruentem; communionem quoque eorum qui sunt a talibus educati, pari intentione vitemus, qui nunc quasi morbum et contagium Ecclesiis partium vestrarum tentant irrepere. Nemo se separet cum prædictis, et ferre tempestatem dissimulet, donec portum veræ fidei ab eorum communione separatus introeat. Quæ quidem amans moneo, non odio per-

queus accuso. Nam qui culpanda vituperat, nec utilia subministrat, exprobrantis habet potius studium, quam amantis affectum: et qui cohortatur ad profutura, vehementius boni propositi designat imaginem, ut ferventius utilia expetantur, invitans.

Propter quod, fratres, illius bonæ Ecclesiæ desiderantes unitatem, et beatum decorem sanctæ concordie præsumentes, dicamus cum sancto David: *Quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum* (Psal. CXXXII): et ut de vobis apostolus Paulus dixerit: *Vos autem omnes fratres in Christo uno estis* (I Cor. XI). Donec enim unitas non redeat, nullus ambigat tandem (al., eadem) nihilominus esse ventura, quæ in Constantinopolitana nuper Ecclesia contigerunt; de quibus mihi pariter ingemiscere necesse est et tacere. Nam qui apostolicas sedis admonitionem negligendam esse crediderunt, merito iaciderunt in ea quæ evenire solent solatio destitutis. Si quis ergo salutem propriam cogitans servare cupit apostolica judicia, cum a præfatorum se labe sejunxerit, nostræ communionis se noverit sine dubitatione participem. Quia si ab eorum, quos apostolica sedes damnavit, non se societate removerit, sciat nullo colore, nullo figmento, nullaque calliditate ecclesiasticæ se custodiæ posse subreperere: quia sicut illos, qui se a suprascriptorum, hoc est Eutychetis, Dioscori, Timothei, Petri et Acactii venenis dissociant, libenter amplectimur; ita circa istorum sectatores cura et sollicitudo nostra, ne subreperere possint, semper invigilat. Et alia manu: Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi. Data octavo idus Octobris (Anno Chr. 512) post consulatum Felicis viri clarissimi.

EPISTOLA VIII (OLIM IX).

AD EPISCOPOS GALLIÆ.

Confirmat divisionem provinciæ inter Viennensem et Arelatensem Ecclesias a Leone papa constitutam.

Dilectissimis fratribus universis episcopis per Gallias consistentibus, Symmachus.

Sedis apostolicæ instituta prædicanda sollicitant, ut de concordia universalis Ecclesiæ, quæ toto orbe diffusa est, pervigili cura tractemus: quæ tunc præcipue efficacius adolescit, si ea quæ a Patribus statuta sunt, ætas subsequens reverenter observet. Cæsarius siquidem frater et coepiscopus noster, metropolitane Arelate civitatis sacerdos, ecclesiæ beati apostoli Petri liminibus præsentatus, ea quæ pridem de privilegiis Ecclesiarum constituta sunt, nostris postulavit innovari sermonibus. Cuncta igitur inter Ecclesiæ Arelatensem et Viennensem a decessore nostro beatæ recordationis Leone papa quæ super hac parte ordinata sunt, Ecclesiæ Romanæ fidelis declarat instructio. Atque ideo ne ea quæ semper veritatis est æmula, sibi aliquid vindicare queat oblivio, et prioris decreti vigor temporis diuturnitate vergat in ænium, necessarium duximus olim promulgata in lucem reddere nostris assatibus. Idcirco quemad-

modum decessor noster Leo papa dudum cognitis A
allegationibus partium definivit, parochiarum nu-
merum, vel quantitatem Arelatensi et Viennensi
sacerdotibus deputandam, et nos præcipimus nullius
usurpatione transcendendi : sed ut ante prædiximus,
juxta indulgentiam supradicti pontificis, Valentiam,
Tarantasiam, Genevam, atque Gratianopolim oppida
Vicaniensis antistes juri suo vindicet; nec quidquam
amplius ab his quæ semel ab apostolica sibi sede
concessa sunt, æstimet præsumendum. Alias vero
parochias vel dioceses cunctas privilegio et honore
suo Arelatensis episcopatus sub temporum continua-
tione defendat. Nec enim observatio et vetustatis
reverentia custoditur, si amplius de humilitate gloria
sacerdotalis attollitur. Proinde, fratres carissimi, B
singuli honoris sui distributione contenti, nec per
secularia patrocinia, nec per cujuslibet excusationis
obtentum, illicita præsumptione terminos concessæ
potestatis excedant. Studere siquidem unusquisque
debet devotionis officium magis gratia quam de am-
bitione, ne et Domini nostri offensam et humanam
in se læssat invidiam. Tacere nos ista commissa
dispensationis jura minime patiuntur : ut et de his
qui ecclesiasticis regulis obsecundant perseveranti-
bus in concordia sedis apostolicæ gratulemur, et illi
qui catholicis disciplinis obtemperare destiterint, ab
Ecclesiæ gratia et caritate se alienos ostendant.
Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi. Data
idibus Novembris, Probo viro clarissimo consule
(Anno Chr. 502 *).

EXEMPLUM LIBELLI

SYMMACHO PAPÆ OBLATI AB ÆGIDIO ABBATE, ET MES-
SIANO NOTARIO, DE PRIVILEGIIS ECCLESIE ARELA-
TENSIS.

Quantum in omnibus Ecclesiarum pontificibus,
quæ in toto orbe diffusæ sunt, apostolica sedes,
sibimet vindicat principatum, et synodalibus decre-
tis firmior ejus præcellit auctoritas; tantum pote-
statis suæ provisione dudum a sese concessa debet
inconcussa servare, quatenus Arelatensis Ecclesia
fruatur privilegiis suis. Quæ nunc per antistitem
Cæsarium seriem suæ petitionis insinuat, et quam
hactenus habuit potestatem vestra deposcit auctori-
tate firmari; ut quod veneranda sedes quondam
perenni sanctione custodiri præcepit, et pragmaticis D
specialiter decreta sunt constitutis, beatitudinis
vstræ præceptis suis etiam nunc confirmet auctori-
tas. Aquensis etiam civitatis episcopum sanctitatis
vstræ moneri præcipite constitutis, ut dum a me-
tropolitano antistite Ecclesiæ Arelatensis ad syno-
dale concilium fuerit evocatus, vel aliqua ordinationis
causa eam sibi postulet religio divina necessarium,
minime venire frustretur; quatenus ea quæ longævis
sæculis præcorum sanxit auctoritas, vobis præsulibus
præsentis futuræque ætati inviolata serventur. Data
ab Ægidio abbate et Messiano notario.

* Anno 513, ut patet ex Pagi observatione allata supra ad epist. 7.

EPISTOLA IX (OLIM X),

AD CÆSARIUM ARELATENSEM.

Respondet præcedenti.

Dilectissimo fratri Cæsario Symmachus.

Qui veneranda Patrum statuta custodit, amicum
se absolutæ religionis ostendit; et qui providet ut
locum excessibus non relinquit, demonstrat se de
bono gratiæ cogitare. Rationabile est ut sancta Are-
latensis Ecclesia propriis privilegiis perfruatur; et
quod vetustas præstitit, et Patrum auctoritas robo-
ravit, nova non debet violare præsumptio. Sic tamen,
ut cæterarum Ecclesiarum privilegia temporibus
acquisita non titubent : quia nec potest ex parte
firmum esse quod generalitatis tangit injuriam. Ma-
nentibus siquidem his quæ Patrum constituta singulis
Ecclesiis concesserunt, decernimus ut circa ea quæ,
tam in Galliæ quam in Hispaniæ provinciis, de causa
religionis emergerint, solertia tuæ fraternitatis invigilet : et si ratio poposcerit præsentiam sacerdotum,
servata consuetudine, unusquisque tuæ dilectionis
admonitus auctoritate conveniat : et si Dei adjutorio
controversia incidens amputari potuerit, Ipsius hoc
meritis applicemus : alioquin existentis negotii qualitas ad sedem apostolicam te referente perveniat,
ut cunctis ordine suo peractis, unde inimicus boni-
tatis sibi blandiatur, locum invenire non possit.
Igitur, quemadmodum supra diximus, per singulas
ecclesias beneficia quæ sunt diu custodita serventur.
Et si tam Ecclesiæ Aquensis antistes, vel alius qui-
libet, metropolitano pontifici juxta canonum defini-
tionein vocatus obtemperare noluerit, noverit sub-
dendum se, quod non optamus, ecclesiasticæ disci-
plinæ. Et in hac parte magnopere te volumus esse
solicitem, ut si quis de Gallicana vel Hispania re-
gionibus, ecclesiastici ordinis atque officii, ad nos
venire compulsus fuerit, cum fraternitatis tuæ notitia
iter peregrinationis arripiat : ut nec honor ejus per
ignorantiam aliquam contumeliam patiat, et ambi-
guitate depulsa a nobis animo securo in communionis
gratiam possit admitti. Deus te incolumem custodiat,
frater carissime. Data III idus Junias, Flavio sena-
tore viro clarissimo consule (Anno Chr. 514).

EPISTOLA X (OLIM VI).

APOLOGETICA ADVERSUS ANASTASII IMPERATORIS LIBEL-
LUM FAMOSUM, QUOD PONTIFICEM OB LATAM IN SE
EXCOMMUNICATIONIS SENTENTIAM PROSCINDEBAT.

Ad Augustæ majestatis Gratiani imperatoris epi-
stolam octo libris beatus respondit Ambrosius, quia
pro fide catholica et illum non piguit prolixius præ-
dicare, et hic non fastidivit grate accipere. Hæc
dixerim, ut si modum libelli promendo collegerim,
non existimer quæ non oportuit locutus. Si mihi, im-
perator, apud exteros reges, eosque totius divinitatis
ignaros, pro fide catholica dicendum foret, quidquid
ejus veritati rationique congrueret, etiam præsentia
morte perorarem. *Væ mihi erit si non evangelizavero*

(I Cor. ix), meliusque est jacturam vitæ præsentis incidere, quam sempiterna damnatione puniri. Verum tu si Romanus imperator es, etiam gentium barbararum legationes debes clementer admittere. Si Christianus princeps es, qualiscunque præsulis apostolici debes vocem patienter audire. Contumelias tuas, imperator, quas sub divino judicio ipse perpendis, utrumne in me religiosa mente profuderis, fateor vel mei causa, vel tui dissimulare me non posse. Mei causa, promissionem Domini recolendo, dicentis: *Cum vos persecuti fuerint, et dixerint omne malum adversum vos, propter justitiam gaudete (Matth. v)*. Tui autem, quia nollem sic meam gloriam provenire, ut te possit non mediocriter onerare. Et ego quidem dominicis et apostolicis eruditionibus institutus, benedictionem studeo tuis, imperator, referre maledictis, contumeliis honorificentiam reddere, et odiis redhibere caritatem. Sed vide, quæso, ne ab eo qui ait: *Mihi vindictam, et ego retribuam (Rom. xii)*; quantum a me remittitur, tantum a te cumulatus exigatur. Quid enim Christus dicat de his qui vel nimium (*forteminimum*) in eum credentem scandalizaverint, Evangelium referat, non mea voce promatur. Sed fortasse dicis, imperator, potius te esse minimum, qui credas in Christo, et de te hoc rectius accipi, et me esse scandalizantem tuam fidem. Christus itaque Deus veraciter totus, et totus homo est sic conceptus, sic conversatus in sæculo, sic passus, sic apud inferos, sic resuscitatus, sic cum discipulis apparens, sic elevatus in cælum, sic exinde dictus esse venturus, sic hodieque in cœli regione persistit, dicente Apostolo: *In quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter (Coloss. ii)*, et certe de eo dicit, quod nunc est ipse. Ergo ille est minimus, qui sic credidit in Christum. Sed hujusmodi in Christum credit qui in integrum Christum credit, non in semi-Christum, et ideo non Christum, quia Christus non nisi integer. Integer autem non nisi hujusmodi. De tali ergo in se credente dicit: ipse etenim minimus ejus, et parvus est: pro quo scandalizato quid promiserit, ipsius, ut dictum est, melius verbis ostenditur. Fortasse dicas, imperator: Sed ego quoque talem Christum credo, et ideo inter ejus minimos jure connumeror. Illoc gravius, si et talem credis, et talem non credentibus communiōne misceris. *Non solum*, inquit Apostolus, *qui faciunt, sed qui consentiunt facientibus (Rom. i)*. An communicare non est consentire cum talibus? Proinde aut doce alios non esse, aut longe gravius, ut dictum est, contra notam sibi erit tendere veritatem. Contumelias igitur, imperator, quas in meam proferendam putas esse personam, utinam quam mihi gloriosæ sunt, ita te gravare non possent! Domino meo dictum est a quibusdam: *Dæmonium habes, vorator (Joan. viii)*; *De fornicatione natus (Matth. xi)*: et putas quia ego debeam mihi dolere? Quam talia proferenti cautum est, et divinis legibus et humanis? *In ore duorum aut trium testium stabit omne verbum (Matth. xviii)*. Quid cum et humano et

approbata? Quid facies, imperator, in divino judicio? An quia imperator es nullum Dei putas esse judicium? Taceo quod imperatorem accusatorem esse non conveniat. Postremo iisdem divinis humanisque legibus nemo possit esse accusator et judex. Nunquidnam sub alieno judicio dicturus es causam? vel accusator astabis? Dicis esse me Manichæum. Nunquid ego Euty-chianus sum, vel Euty-chianos defendo: quorum furor maxime Manichæorum suffragatur errori. Roma mihi testis est, et scriinia testimonium perhibent, utrum a fide catholica, quam in sede beati apostoli Petri veniens ex paganitate suscepi, aliqua ex parte deviaverim. Procedat aliquis, et qualibet ratione convincat: alioqui convicia sunt ista, non criminum probamenta. Nescio utrum quibus objicitur falsum, an falsis obsectoribus inimica dicentibus me non ordine consecratum. Inter imbres lapidum totus evasi: judicavit Deus. An quia imperator es, divinum putas contemnendum esse judicium? Sed fortasse dicis, etiam indignantem Deum noxia quæque plerumque permittere. Scriptum est: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos (Matth. vii)*. Ostende ergo quid existimes arguendum, ut iratum maxime Deum, quæ non convenerant, permisicisse demonstres. An quia Euty-chianis nullatenus acquiesco? Me quidem ista non sauciant, sed te palam aperteque demonstrant meum cogitasse honorem repellere, quem interventu suo beatus Petrus imposuit. An quia imperator es, contra Petri: miteris potestatem? Et qui Petrum Alexandrinum recipis, beatum Petrum apostolum in suo qualicumque vicario calcare contendis? An bene factus essem, si Euty-chianis faverem? si Acacii nomini communicarem? Latere non potest cur ista prætendas. Conferamus autem honorem imperatoris cum honore pontificis: inter quos tantum distat, quantum ille rerum humanarum curam gerit, iste divinarum. Tu imperator a pontifice baptismum accipis, sacramenta sumis, orationem poscis, benedictionem speras, poenitentiam rogas. Postremo tu humana administras, ille tibi divina dispensat. Itaque ut non dicam superior, certe æqualis honor est. Nec te putes mundi pompa præcellere: *Quia quod infirmum est Dei fortius est hominibus (II Cor. ii)*. Itaque videris quid te deceat. Tamen cum in accusationem proruperis, tam in divinis legibus quam humanis pari mecum sorte consistis; in qua cariturus honore summo si fuero, quia id mavis, te accusante convictus, amissurus pari ratione, si non conviceris dignitatem. Sit istud in mundo judicium, spectante Deo et angelis ejus, spectaculum omni sæculo simus, quo aut sacerdos bonæ vitæ, aut imperator religiosæ modestiæ consequatur exemplum. Quia his præcipue duobus officiis regitur humanum genus, ut non debeat aliquid eorum existere, quo valeat offendi divinitas, maxime cum uterque honor videatur esse perpetuus, atque ita humano generi ex alterutro consulatur.

Precor, imperator, pace tua dixerim, memento te hominem, ut possis uti concessa tibi divinitus potestate: quia etiamsi hæc sub humano prævenere ju-

dicio, sub divino necesse est ut discentiantur examine. **A** Fortassis dicturus es, scriptum esse : *Omni potestati nos subditos esse debere* (Rom. xiii). Nos quidem potestates humanas suo loco suscipimus, donec contra Deum suas erigunt voluntates. Cæterum si omnis potestas a Deo est, magis ergo quæ rebus est præstituta divinis. Defer Deo in nobis, et nos deferemus Deo in te. Cæterum si tu Deo non deferas, non potes ejus uti privilegio, cujus jura contemnis.

Dicis quod mecum conspirante senatu excommunicaverim te. Ita quidem ego, sed rationabiliter factum a decessoribus meis, sine dubio subsequor. Dicis quod male te Romanus tractet senatus. Si nos te male tractamus, suadentes ut discedas ab hæreticis, tu nos bene tractas, quos vis sociare præcipitauer hæreticis? Quid ad me, inquires, quod egit **B** Acacius? Recede ergo, et nihil ad te. Nam si non recedis ab eo, pertinet et ad te. Relinquamus uterque mortuum. Et nos hoc petimus, ut nihil ad te pertineat quod egit Acacius. Tu nos facis objicere tibi, qui vis ad te pertinere quod egit Acacius. Nos vitamus quod egit Acacius; vita et tu: et ad utrosque non pertinet quod egit Acacius, ut possis siue iis quæ egit Acacius cum ea quæ ad nos pertinet causa conjungi, ut possis sine Acacio nostræ communioni sociari. Nos non te excommunicavimus, imperator, sed Acacium: tu recede ab Acacio, et ab illius excommunicatione recedis. Tu te noli miscere excommunicationi ejus, et non es excommunicatus a nobis. Si te mices, non a nobis, sed a teipso excommunicatus es. Ita fit ut in utroque, sive discedas, non sis excommunicatus a nobis, sive non discedas, non sis excommunicatus a nobis. Catholici principes quidem semper apostolicos præsules institutos suis litteris prævenerunt, et illam confessionem fidemque præcipuam, tanquam boni filii, quæsierunt debitæ pietatis affectu, cui nosciscis ipsius Domini Salvatoris ore curam totius Ecclesiæ delegatam. Quod quia per occasiones fortasse publicas tua creditur præterisse tranquillitas, ne magis honorem meum quam sollicitudinem dominici gregis appetere judicaret, appellare non destitit meis te sponte colloquis.

Vulgatum fuisse designas, quod tui serenitas directa militari manu compelleret eos qui se a contagione perfidorum multis temporibus abstinere delegerint, vi et armis in prævaricatæ communionis consortia detestanda. Ubi te, rerum humanarum princeps, qualiscunque sedis apostolicæ vicarius contestari mea voce non desino, ut te memineris hominem quantalibet sis mundi potestate subnixus, circumspiciasque cunctos, qui ab initio dogmatis Christiani catholicam fidem diverso proposito persequi vel affligere sunt conati, quemadmodum (vastitatis insectatione, cujus placuit contritionis illatæ) ipsi, qui intulerint ista prævalendo, defecerint, et orthodoxa veritas hoc prævaluerit magis, quo putaretur oppressa: quæ sicut sub insectatoribus suis crevisse monstratur, sic obrivisse cognoscitur insequentes. Miror si non humanus sensus intendit, præcipue qui

se Christiano vult vocabulo nuncupari, inter illos sine dubio deputandum, qui rectam confessionem communionemque Christianam variis superstitionibus impugnare sunt nisi, dum hanc et ipsi quocunque modo percellere moliantur. Quid interest enim, utrum paganus, an, quod est deterius, sub nomine Christiano veram sinceramque traditionem apostolicæ regulæ conetur infringere, atque in hanc prorumpere cæcitate, ut cum in illis regionibus, cunctæ prorsus hæreses opinioniones suas habeant publice licentiam profitendi, sola catholicæ communionis libertas putetur ab iis qui se religiosos existimant subruenda? Quæ si putatur error (quod non licet) cum cæteris, quibus illic facultas est agere, sinatur erroribus. Sin integritas æstimatur, sequenda potius fuerat quam violenta persecutione vastanda. Nec eam probantur insequi potuisse, nisi prava sectantes. At ne ipsi convincerentur errare, repellere cogitarunt, quo nutabantur errantes, malentes non assectari quod justum est, sed potius submovere quo docerentur injusti. Sic recessit ab humanis mentibus Deus, ut obstinate contra jus voluntatem non aspiciant, et in isto sæculo divinum non deesse posse judicium, et post hujus vitæ cursum illi sit tremendo non defuturus examini, sub quo perniciosarum studia modis omnibus actionum discussa patefiant, et patefacta puniantur, nisi qui hæc omnino non credunt, quive illa se perpetrasse impune confidunt. Nos autem humani generis conscientiam contestari, qua possumus voce, nullatenus cessamus omnipotentem Deum suis minime defuturum, et quantacunque sit humana præsumptio, quantacunque potentia, sub divino nutu hujus atrocitatis censuram sine dubitatione vindicandam. Nam talem ausum neque hic confidimus evasurum, et in illo magno Dei judicio recepturum, quod iis temeritatibus divina retributione debetur. Hæc nos nequaquam tacuisse sufficiat, ut cum superna fuerit ultio subsecuta, et vera nos protulisse consideratio humana cognoscat, et pœnam non inaniter pronuntiasse venturam, et præposuisse præmonitionis formam, qua hujusmodi præcipitiis de cætero temperetur. Certe si hujusmodi propterea relinquendus proprio definitis arbitrio, quia nec a Christianis vexari deceat Christum quocunque titulo confidentes, nec viventes in jure Romano lacerari conveniat a Romanis; consequenter ostenditur, Romanos homines, et qualiscunque Christianæ professionis impetere, nec Christianum dici posse modis omnibus, nec Romanum. Proinde aut repellendi fuerant, aut nullus penitus impetendus, et quod in uno genere judicas amovendum, in omnibus repelle, si prævales. Si omnia sunt sinenda, nullus penitus excludendus. Alioqui dum parcendo cunctis erroribus sis amicus, non nisi solum tibi probatur displicuisse quod verum est. Omnes catholici principes, sive cum imperiis gubernata susceperunt, sive cum apostolicæ sedi novos agnovērunt præsules institutos, ad eam sua protinus scripta miserunt, ut se docerent ejus esse consortes. Itaque qui hoc non fecerunt, ab eadem seipsos profitentur alienos, quod chartis quoque tuis apud te etiam pos-

numus astroere, nisi te æmulum, et reum, et inimicum vitarem, et iudicem. Non mirum si catholicos persequuntur Manichæorum patroni, cum falsitas non possit non persequi veritatem. Non mirum si in orthodoxos sæviant, quibus potest cum cunctis hæresibus convenire, et universis erroribus amici non possint nisi solis esse non errantibus inimici. Si error est, convincendus est: verum si error non est, tibi veram deesse cognosce, qui persequeris quo profiteris errare (*al.* quo convinceris errore). Sed pravitate complex non potest nisi eum persequi, qui est pravitate inimicus.

EPISTOLA XI (OLIM VII).

SYMMACHI PAPÆ VEL SALTEM IPSIUS NOMINE AB ENNODIO DIACONO SCRIPTA AD EPISCOPOS CONFESSORES (*in Sardiniam et alias insulas deportatos*).

Dilectissimis fratribus episcopis Afris Symmachus.

Lucrum forsitan putaret inimicus, si inter pericula quæ Christianis indixit, credentium animos subegisset, et per diversa Domini grege disperso, non superesset vel inter paucos, a quibus possit fide perseverante calcari. Regnat adhuc ille in numero vestro, qui sibi non tam in multitudine quam in devotione complacuit. Scriptum est enim (*Luc. xxii*) datam Satanæ potestatem ut servos Christi cribraret: ut quod de tritico inveniri posset, horreis jungeretur: quod de paleis, ad ignium alimenta transiret. Ad vos specialiter dictum est: *Nolite timere, pusillus grex: complacuit Patri vestro dare vobis regnum* (*Luc. xii*). Venit inter vos gladius perfidorum, qui marcida Ecclesiæ membra resecaret, et ad cœlestem gloriam sana perduceret. Quos habet Christus milites, certamen ostendit: qui triumphum mereatur, per bella cognoscitur. Nolite metuere, quod pontificalis a vobis apicis insulas abstulerunt. Vobiscum est sacerdos ille vel hostia, qui non tam honoribus consuevit gaudere quam mentibus. Majora sunt confessionis præmia, quam nominatæ munera dignitatis: ad illa plerumque etiam minoris meriti personas favor humanus adducit: ista nisi gratia superna non tribuit. Ipse enim in vobis et pugnavit et vicit, quem fides meretur et inter hominum tormenta sociari.

Prolixis non est opus ad fervorem in vobis cœlestem animare colloquia. Habet incrementa sua divinæ virtutis incendium. Non est opus eius in tropæo jam positos attolli laudibus qui sine monitore vicerrunt: gravant conscientiam Christiani quidquid afferunt blandimenta præconii. Res quidem virtutis est quam fecistis, sed summi præmii restitutione superanda. Quod tamen, directis ad filium nostrum N. Ennodium^a diaconum litteris, sperastis, beatorum Nazarii et Romani benedictionem poscentes,

^a Nomen Ennodii deest in ms. cod. in quo non N. sed H. legitur, ne reliquis sanctorum martyrum misisset. LAB.

^b Ex appendice ad Chronicon Reicherspergense et ex metropoli Salisburgensi Hondii.

^c Dionys., *Trigido*. HARD.

(a) Ms. Lucensis 125, *Flavio*.

(b) In eodem ms. deest et *episcopis*.

A fidelibus non negamus. Accipite veneranda patrocina invictorum militum, quia et jam vestram piam fidem in præliis imperator agnovit. Feliciter confessionis munera consummare dabit (*al.*, consummate. Dabit) Deus, cum ipsi placuerit reducere Ecclesiis quietem; et ut mœrorem, quem induxit (*al.*, indixit) adversitas, pacis dulcedine consoletur.

EPISTOLA XII (OLIM XI)

AD THEODORUM LAUREACENSEM CUI PALLII CONCEDIT USUM.

^b Symmachus sanctæ apostolicæ sedis gratia Dei episcopus reverendissimo et sanctissimo fratri Theodoro Laureacensis Ecclesiæ archiepiscopo.

Diebus vitæ tuæ pallii usum, quem ad sacerdotalis officii decorem et ad ostendendam unanimitatem, quæ cum beato Petro apostolo universus grex dominicarum ovium quæ et commissæ sunt habere dubium non est, ab apostolica sede sicut decuit, poposcisti, quod ut pote ab eisdem apostolis fundatæ Ecclesiæ majorum more libenter indulsimus ad ostendendum te magistrum et archiepiscopum, tuamque sanctam Laureacensem Ecclesiam provinciæ Pannoniorum sedem fore metropolitānam. Idcirco pallio, quod ex apostolica caritate tibi destinamus, quo uti debeas secundum morem Ecclesiæ tære solerter admonemus pariterque volumus, ut intelligas, quia ipse vestitus, quo ad missarum sollemniam ornaris, signum prætendit crucis, per quod scito te cum fratribus debere compati ac mundialibus illecebris in affectu crucifigi. Unde cum te foris huiusmodi insignio indueris, intus in animo considera quod hoc sit magis oneris quam honoris, atque cor tuum Deo tegente ab appetitu istius sæculi sic tempera, ut et commissam exsequi gubernationem studeas, et adeptæ dignitati, cujus sublimaris officio, et probitate morum et vivacitate sollicitudinis ac custodia integerrimæ fidei congruas, quatenus tu ipse a remuneratore omnium honorum Deo, et benedictionis gratiam vitamque æternam consequi merearis. Amen.

EXEMPLAR CONSTITUTI

FACTI A DOMINO SYMMACHO PAPA, DE ABROGANDA LEGE ODOACRIS REGIS REPUGNANTE LIBERTATE ECCLESIASTICÆ IN ELECTIONE PONTIFICIS, ET DE REBUS ECCLESIAE CONSERVANDIS.

^D (a) Flaviano (*al.*, Flavio) Avieno viro clarissimo juniore consule, sub die viii (*al.*, nono) iduum Novembrium, in basilica beati Petri apostoli, residente venerabili viro papa Symmacho, una cum venerabilibus viris (b) et episcopis (c) Laurentio, Maximo, Petro, Laurentio, Emiliano,¹ Tigridio, Felice, Bassiano, Cresconio, Pacatiano, Benigno, Rufentio, Innocen-

(c) Ms. Lucensis 125, *Laurentio, Petro, Emiliano, Felice, Acresconio, Benigno, Innocentio, Maximo, Johanne, Eulatio, Fortunato, Eustathio, Jocundo, Fortunato, Euticio, Aprile, Mercurio, Fortunato, Asello, Stephano, Maximo, Laurentio, Frigido, Cassiano, Pacatiano, Ruffino, Johanne, Stephano, Sereno, Proculiano, Laurentio, Martiano, Candido, Fortunato, Eutychio, Aprile, Mercurio, Fortunato, Asello, Stephano*.

Uo, Joanne, Maximo, Stephano, Joanne, Sereno, Eulatio, Proculiano, Fortunato, Laurentio, ¹ Eustathio, Martiano, Jocuando; Candido, Fortunato, Felice, Eutychio, Elpidio, Aprile, Innocentio, Mercurio, Hilario, Fortunato, Concordio, Asello, ² Innocentio, Stephano, Gerontio, Paschasio, Vitale, Memore, Severino, Hilario, Venerioso, Innocentio, Casto, Colionico, Silvarco, Maximiliano, Aristone (*al.* Ariste), Severino, Propinquo, Martyrio, Valentino, Sebastiano, Romano, Vindemio, Vindemio, Victore, Dulcitio, Urso, Mercurio, Asello, Servodei, Adeodato, Asterio, Martiniano, Felice, Eusebio, Augusto, Projectio, Chrysogono, Venantio, Rustico, Sallustio, Probo, Amando (*al.* Anantio) Basilio, et Florentio. Residentibus etiam presbyteris, Projectio, Martino, Epiphano, Sebastiano, Servodei, Octaviano, Anastasio, Abundantio, Vincomalo, Paulino, Juliano, Marcello Agathone, Benedicto, Crescentiano, Paschasio, Juliano, Severo, Paulino, Adeodato, Joanne, Timotheo, Laurentio, Hilario, Adeodato, Marco, Stephano, Venantio, Petro, Chrysogono, Litorio et Chrysogono, Tinulo vel Maximo (*al.* Maximino), Fortunato: adstantibus quoque diaconibus Anastasio, Hormisda, Joanne, et Agapeto, Symmachus episcopus Ecclesie catholice urbis Romae dixit:

I.

Bene quidem fraternitas vestra ecclesiasticis legibus obsecuta, sub divini timore iudicii quae erant statuenda, definivit, et ad justitiae cumulum pervenit (*al.* perduxit), dum sufficienter universa complectitur, nec adjectione indiget plenitudo, maxime de clericis, quos amor dominationis invasit, et jugum disciplinae ecclesiasticae fecit respuere quos propterea schisma fecisse, apud vos (*al.* nos) constitit: quibus misericordiam tamen quam Deus mandat universis impendi (sicut oportuit), non negastis; si duritia cordis eorum non sibi acquirat poenam, dum contemnit oblata remedia, quorum excessus enarrare difficile est. Unum tamen, quod occurrit, venerando ordini vestro intimare non differo. ^a Dixerunt inter alia, scripturam quamdam illustris memoriae Basi-

Pascasio, Memore, Hylaro, Innocentio, Colonio, Maximiliano, Felice, Elpidio, Innocentio, Hylaro, Concordio, Innocentio, Geontio, Vitale, Sereno, Regenerioso, Casto, Silvino, Arestone, Severino, Martyrio, Sebastiano, Vindemio, Victore, Mercurio, Servo l. i, Asterio, Felice, Augusto, Crisogono, Rustico, Salustio, Probo, Cando, Bassalio, Florentio, Venantio, Propinquo, Valentino, Romano, Dulcitio, Urso, Asello, Adeodato, Martiniano, Eusebio, Projectio, Venantio, Projectio, Martiniano, Epiphano, Sebastiano, Servodei, Epiphano, Abundantio, Paulino, Marcello, Benedicto, Pascasio, Severo, Adeodato, Timotheo, Hylaro, Marco, Venantio, Petro, Vitorio, Tinulo, Fortunato, Octaviano, Anastasio, Vincomalo, Juliano, Agathone, Crescentiano, Juliano, Paulino, Johanne, Laurentio, Adeodato, Stephano, Petro, Crisogono, et Crisogono, et Maximino presbyteris, adstantibus, etc.

^a Schismatici nimirum, qui haec subdola et fraudolenta jam penitus antiquata, non ex archivis Romanae ecclesiae, in qua nunquam illata fuerunt, sed ex Sirniiis fortasse praetorianis post annos octodecim desumpserunt. SEV. BINIUS.

PATROL. LXXII.

Alum, quasi pro ecclesiasticae aemulationis amore substantiae, conscripsisse, in qua nullus Romanae Ecclesiae nec interfuit nec subscripsit antistes, per quem potuisset sortiri legitimam firmitatem. Ne vero ego inadisputem, (*a*) sed ut possit (*al.* unde potest) vestrum iudicare concilium: requiratur et referatur (*d.* deseratur) in medium ut lectione agnoscat, cujusmodi possit habere substantiam. Saucta synodus respondit: Deferatur in medium, ut cujusmodi sit, possit agnosci. Et dum diceret, Hormisda diaconus recitavit.

II.

Cum in unum apud B. Petrum apostolum resedissent sublimis et eminentissimus vir praefectus praetorio atque patricius, agens etiam vices pracellentissimi ^b regis Odoacris, ^c Basilius dixit: Quanquam studii nostri et religionis intersit, ut in episcopatus electione concordia principaliter servetur Ecclesiae, ne per occasionem seditionis status civilitatis (*al.* civitatis) vocetur in dubium, tamen ^d admonitione beatissimi (*b*) viri papae nostri Simplicii, quam ante oculos semper habere debemus, hoc nobis (meministis) sub obtestatione fuisse mandatum, ut propter (*c*) illum strepitum, et venerabilis Ecclesiae detrimentum, si eum de hac luce transire contigerit, non sine nostra consultatione cujuslibet (*d*) celebretur electio.

Et cum legeret Cresconius episcopus civitatis Tudertinae Ecclesiae surgens e consensu dixit: Hic perpendat sancta synodus, (*e*) uti praetermissis personis religiosis, quibus maxime cura est de tanto pontifice (*f*) electionem laici in suam redelegerint potestatem, quod contra canones esse manifestum est.

Item Hormisda diaconus legit: Nam et cum quid (*al.* Cui nequicquam) confusionis atque dependi venerabilis Ecclesia sustineret: miramur, praetermissis nobis, quidquam fuisse tentatum (*al.* tentatum); cum etiam sacerdote nostro supersite, nihil (*g*) sine nobis debuisset assumi. Quare, si amplitudini vestrae vel sanctitati placet, incoluma omnia, quae ad futuri antistitis electionem respiciunt, religiosa honoratione (*al.* veneratione) servemus, haec

^b Quis et qualis rex Odoacer, dixi supra sub Simplicio. SEV. BINIUS.

^c Basilius praefectus praetorio non alius existimandus est ab illo Carcina Basilio consulari Romae spectatissimo, in cujus laudem plura habet Sidonius lib. 1, ep. 9 ad Heronium, etc. SEV. BINIUS.

^d Quod Simplicius papa voluerit, sine consensu regis Italiae pontificem eligi non debere, conflictum est: potuit fortasse rogasse, ut ad comprimendas turbas, et ad vitanda dissidia, electioni sui dumtaxat successoris rex praesto esse non gravaretur. Baron. praedicto ann. 483. num. 11. SEV. BINIUS.

(*a*) Id ms., unde potest.

(*b*) In eodem ms. deest viri.

(*c*) Id ms., illum.

(*d*) Id ms., celebraretur.

(*e*) Id ms., ut praeter missas personas religiosas.

(*f*) In eodem ms. deest electionem laici.

(*g*) In eodem ms. deest sine nobis.

¹ Dionys., Eustasio. HARD.

² Ms., Innocenzo. HARD.

legem specialiter præferentes, quam nobis hæredibusque nostris Christianæ mentis devotione sancimus. Ne unquam prædium, seu rusticum seu urbanum, vel ornamenta aut ministeria ecclesiarum quæ nunc sunt, vel quæ ex quibuslibet titulis ad ecclesiarum jura pervenerint, ab eo qui nunc antistes sub electione communi fuerit ordinandus, et illis qui futuris sæculis sequentur, quocunque titulo atque commento (a) alienentur. Si quis vero aliquid eorum alienare voluerit, inefficax atque irritum judicetur; sitque facienti, vel consentienti, accipientique anathema.

Maximus episcopus Bleranæ (al. Bledana) Ecclesiæ dixit: Modo sancta synodus dignetur edicere, si licuit laico homini anathema in ordine ecclesiastico dictare. Aut si potuit laicus sacerdoti anathema dicere, et contra canones, quod ei non competeat, constituere. Dicite, vobis quid videtur? De me licuit laico legem dare? Sancta synodus dixit: Non licuit. Et adjecit: Lege sequentia. Hormisdas diaconus legit. Et is qui prædium rusticum vel urbanum juris ecclesiastici fuerit consecutus, noverit se nulla lege vel præscriptione (al. legis præscriptione) munitum: sed sive is qui alienaverit, sive is qui consequenter voluntate contraria prædium hujusmodi alienatum revocare tentaverit, id cum fructibus restituat, qui illud fuerit consecutus. Et cum legeret, Stephanus episcopus Venusinæ Ecclesiæ surgens e consensu dixit: Perlegatur. Hormisdas diaconus legit.

III.

Quam etiam pœnam placuit accipientis hæredes probæredesque respicere. In qua re cuilibet clericorum contradicendi libera sit facultas. Iniquum est enim, et sacrilegii instar, ut quæ vel pro salute, vel pro requie animarum suarum unusquisque venerabilis Ecclesiæ pauperum causa contulerit, aut certe reliquerit, ab his, quos hæc maxime servare convenerat, in (b) alienitatem transferantur. Planæ quæcumque in gemmis, vel auro atque argento, nec non et vestibus, minus apta usibus vel ornatui videbuntur Ecclesiæ, quæ servari ac diu manere non possunt, sub justa æstimatione vendantur, et erogationi religiosæ proficiant. Cumque lecta fuisset, Laurentius, episcopus Mediolanensis Ecclesiæ, dixit: Ista scriptura nullum Romanæ civitatis potuit obligare pontificem, quia non licuit (al. placuit) laico statuendi in Ecclesia, præter papam Romanum, habere aliquam potestatem, cui (c) obsequendi (al. subsequendi) manet necessitas, non auctoritas imperandi, maxime cum nec papa Romanus subscripserit, nec alicujus secundum canones metropolitani legatur assensus. Petrus episcopus Ravennatis Ecclesiæ dixit: Scriptura quæ in nostra congregatione vulgata est, nullis eam viribus subsistere (al. sustineri) manifestum est: quia nec canonicis convenit, et (d) laica (al. a laica nunc) persona

A concepta videtur, maxime quia in ea nullus præsul sedis apostolicæ interfuisse vel propria subscriptione firmasse monstratur. Eulalius episcopus Syracusanæ Ecclesiæ dixit: Scriptura quæ in sacerdotali concilio recitata est, evidentissimis documentis constat invalida. Primum, quod contra Patrum regulas a laicis, quamvis religiosis, quibus nulla de ecclesiasticis facultatibus aliquid disponendi legitur unquam attributa facultas, facta videtur. Deinde, quod nullius præsulis apostolicæ sedis subscriptione firmata docetur. Quod si cujuslibet provinciæ sacerdotes, intra terminos suos concilio habito, quidquam sine metropolitani, sive antistitis auctoritate (e) tentaverint, irritum esse debere Patres sancti sanxerunt: quanto magis, quod in apostolica sede, non existente præsule, qui prærogativa beati^a meritis apostoli Petri per universum orbem primatum obtinens sacerdotii, statutis synodalibus consuevit tribuere firmitatem, a laicis, licet consentientibus aliquantibus episcopis (qui tamen pontifici, a quo consecrari probantur, præjudicium inferre non potuerunt), præsumptum fuisse cognoscitur, viribus carere non dubium est, nec posse inter ecclesiastica ullo modo statuta censerit? Sancta synodus dixit: Liqueat secundum prosecutionem venerabilium fratrum nostrorum, Laurentii, Petri, Eulalii, Cresconii, Maximi, vel Stephani, nec apud nos incertum habetur, hanc ipsam scripturam nullius esse momenti, quam, etiamsi aliqua posset subsistere ratione, modis omnibus in synodali conventu provida beatitudinis vestræ sententia enervari conveniebat, et in irritum deduci, ne in exemplum remaneret præsumendi quibuslibet laicis, quamvis religiosis vel potentibus, in quacunque civitate quolibet modo aliquid decernere de ecclesiasticis facultatibus; quarum solis sacerdotibus disponendi indidicere a Deo cura commissa docetur. Symmachus episcopus dixit: Modo, quia Deus præsentiam vestram votivam mihi sub qualibet occasione concessit, vobis (si placet) rem fieri firmam, quam credo ecclesiasticis facultatibus convenire, ut agnoscant omnes, quos in me vanus furor excitavit, nihil me magis studere quam ut salvum esse possit quod mihi est a Deo sub dispensatione commissum, sed et quibuslibet (successoribus) Deum timentibus, gratum esse debeat, et ad ecclesiastici custodiam patrimonii pertinere. Sancta synodus dixit: Scimus provisionem vestram necessariis studere, et ideo in vestra est potestate sequenda disponere. Symmachus episcopus Ecclesiæ catholicæ urbis Romæ dixit: Magna quidem venerando et sacerdotali debetur cultura propositio, cui imminet de studio, quæ recta sunt, non de necessitate, disponere. Sed quoniam in aliquibus aliena postulantibus, vitiorum mater avaritia, repudiatis honestatis repagulis, totum putat expedire quod li-

^a Hunc locum expone, sicut præcedente concilio exposita sunt hæc verba: *Ejus sedi primum Petri apostoli meritum*, etc. Sev. BINUS.

(a) Id. ms., *alienare voluerit inefficax*.

(b) Id. ms., *alterantudine*.

(c) Id. ms., *subsequendi*.

(d) Id. ms., *a laica nunc*.

(e) Id. ms., *testatum fuerit*.

bet: et ita, dum prædæ inhiat patientia supernæ pietatis abutitur, expectantibus correctionem cælo moderante, iudiciis se existimant non teneri, cum clarum sit, quod apud certos in occasionem rapiendi procedat divinæ mora sententiæ. Sed nobis quos pastoralis cura et ecclesiastica astringit, pro dispensatione credita, ratio reddenda substantiæ: opus est, ut sollicitudinem nostram, non solum ad præsentia, sed etiam ad secutura sæcula porrigamus, ne ad animæ nostræ detrimenta contingat, si hi qui possunt statutis debere innocentiam, præsumentes de libertate, deliquerint, cum religiosa possint et nostra successoris nostri potestate fulciri, legibus ecclesiasticis servientes.

IV.

His ergo perpensis, mansuro cum Dei nostri consideratione decreto, sancimus, ut nulli apostolicæ sedis, præsul, a præsentis die (donec, disponente domino, catholicæ fidei manserit doctrina salutaris) liceat prædium rusticum, quantæcunque fuerit vel magnitudinis, vel exiguitatis sub perpetua alienatione vel commutatione ad cuiuslibet jura transferre. Nec cujusquam excusentur necessitatis obtentu, quippe cum non sit personale, quod loquimur: nec aliquis clericorum vel laicorum sub hac occasione accepta tueatur. Sed nec (a) in usufructuario jure aliquibus dare liceat, nec data retinere, præter clericos, et captivos, atque peregrinos: ne malæ tractationis ministeretur occasio, cum liberalitati illi alia (b) itinera reserventur.

V.

Sane tantum domus in quibuslibet urbibus constitutæ, quarum statum necesse est expensa non modica sustentari, acceptis (si offerri contigerit) sub justa (c) existimatione redditibus, et divini timore iudicii, (d) commutentur (al. commendentur).

VI.

Pari etiam ecclesiarum per omnes Romanæ civitatis titulos, qui sunt presbyteri, vel quicumque fuerit, astringi volumus lege custodes: quia nefas dictu est, obligatione, qua se per caritatem Christi connectit summus pontifex, ea hominem secundi in ecclesia ordinis non teneri. Quicumque tamen (e) obligatus, Dei, et decreti hujus immemor cujus Romanæ civitatis sacerdotes volumus religiosis nexibus devinci, in constitutum præsens committens, quidquam de jure titularum vel ecclesiæ superius præfate quolibet modo, præter aurum, argentum vel gemmas, vestes quoque, si sunt, vel si accesserint aliqua mobilia, ad ornamenta divina minime pertinentia, perpetuo jure, exceptis duntaxat sub præ-

^a In rebus gestis S. Fulgentii Ruspensis episcopi, hæc de Eulalio habentur: *Eulalius vir eximie sanctitatis, admirabilis hospitalitatis, perfectissimæ caritatis, in cujus corde thesaurus sapientiæ spiritualis absconditus, multos talentorum dominicorum negotiatione dilatabat. Virtute enim discretionis super omnia decoratus, monachorum professionem super omnia diligebat, etc.* SEV. BIXIUS.

A fata conditione domibus, ali nare tentaverit, donator, alienator ac venditor, honoris sui amissione mulctetur.

VII.

Præterea, qui petierit aut acceperit, vel qui presbyterorum, aut diaconorum, seu defensorum danti subscripserit, quo iratus Deus animas percutit, anathemate feriatur. Sitque accipienti, vel subscribenti de personis superius comprehensis, id est quas anathemate feriri censuimus (instituta pœna contubernium servata), quam præmisimus in alienatore vindicta. Nisi forte et alienator sibi, dum repetit, et qui acceperit, celeri restitutione prospexerit.

VIII.

Quod si minore animæ suæ cura, quisquam remedium oblatum forte neglexerit, supra ea pœnarum genera, quæ superius tenentur scripta, contra fas si quod conceptum fuerit documentum, universis viribus, quamvis ab initio nullas habuerit, (f) effectetur. Sed etiam liceat quibuscunque ecclesiasticis personis vocem contradictionis afferre, et ecclesiastica auctoritate fulciri, ita ut cum fructibus possit alienata reposcere: nec aliquo se ante tribunal Christi obstaculo muniat, qui a religiosis animabus ad substantiam pauperum derelicta, contra fas sine aliqua pietatis consideratione dispergit. Hujus autem constitutionis legem in apostolica tantum volumus sede servari, in universis Ecclesiis per provincias secundum animarum considerationem, quem, proposito religionis convenire rectores earum viderint, C more servato.

SUBSCRIPTIONES.

Cælius Symmachus episcopus Ecclesiæ Romanæ huic constituto a nobis facto subscripsi.

Cælius Laurentius episcopus sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ huic constituto a venerabili papa Symmacho facto subscripsi.

Petrus episcopus catholicæ Ravennatis sanctæ Ecclesiæ huic constituto a venerabili papa Simmacho facto subscripsi.

^a Eulalius episcopus Ecclesiæ Syracusanæ huic constituto a venerabili papa Symmacho facto subscripsi.

Felix Interamnensis.

Cresconius Tudertinus.

Æmilianus Vercellensis.

Jocundus Subaugustanus (al. Augustanus).

Tigradius Taurinas.

Vitalis Fundanus.

Bassus (al. Bassianus) Mutinensis.

¹ Pacatianus Comaclensis.

(a) Id. ms., in usufructu rura.

(b) Id. ms., retinere.

(c) Id. ms., existimatione.

(d) Id. ms., committentur.

(e) Id. ms., obligatus.

(f) Id. ms., effectetur.

¹ Dionys., Pagatiannus. HABB.

Maximus Bleranus.
 Mariyrius Terracinensis.
 Rufentius Ignatinus.
 Basilus Tollentinas.
 Martinianus ¹ Ortensis (al. Ortonensis).
 Benignus Aquæviventis.
 Fortunatus Saessanensis.
 Severinus Tyndarinensis.
 Eucarpus Messanensis.
 Joannes Spoletinus.
 Stephanus Venusinus.
 Valentinus Amiterninus.
 Romulus Prænestinus.
 Probus Carmelanensis (al. Camarinensis).
 Vindemius Antiatinus.
 Candidus Tiburtinus.
 Fortunatus Fulginas.
 Proculeianus Sepinas.
 Marianus Æsinus.
 Maximianus Perusinus.
 Chrysogonus Albanensis.
 Euty chius Tranensis.
 Laurentius ² Boianensis.
 Fortunatus Anagninus.
 Paschasius Vultur nensis.
 Marcus Samminus.
 Aprilis Nucerinus.
 Memor Canusinus.
 Innocentius Forosempronien sis.
 Florentinus ³ Vestinensis.
 Felix Nepesinus.
 Concordius Mese nas.
 Amandus (Al. Amantius) Potentinus.
 Asellus Populoniensis.
 Colonius Foro clodiensis.
^{*} Sub Symmachi nomine totidem verbis refertur in Penitent. Romano ab Antonio Augustin. edito, tit. 8, cap. 3.
¹ Dionys., *Augustensis*. HARD.

A Elpidius Volaterranus.
 Projectus (Al. Projectitius) Forinovis.
 Veneriosus Polensis.
 Bonifacius Forodamiu ien is.
 Sebastianus Soranus.
 Rusticus Buxgentinus.
 Venantius Senogalliensis.
 Victor Lunensis.
 Innocentius ⁴ Triferninus.
 Silvius Veliterninus.
 Justus Signiensis.
 Aristou (Al. Aristus) Ostiensis.
 Augustus Lyparitanus (Al. Luparitanus).
 Felix Nepesinus pro Urso.
 Asterius Aquinas.
 Propinquus Trebias.
 Eusebius Fanestris.
 Romanus Nomentanus.

DECRETUM

SYMMACHI PAPÆ.

(Ex Gratiano xxx, q. 1, can. 8.)

Par pœnitentia ei indicitur, quæ spiritualem filium et pœnitentialem suam violare monstratur.

Omnes quos in pœnitentia suscipimus ita, nostri sunt spirituales filii, ut et ipsi quos vel nobis suscipientibus, vel trine mersionis vocabulo mergentibus, unda sacri baptismatis regeneravit. Sylvester quoque docens admonet unumquemque sacerdotem, ut nullus causa fornicationis ad suam pœnitentialem accedat : quia scriptum est : omnes quos in pœnitentia accipimus ita filii nostri sunt, ut in baptis mate suscepi. Quapropter hoc scelus si quis perpetraverit, non solum dignitatis honorem amittat, verum etiam usque ad exitum vitæ suæ jugi pœnitentiæ se subdat. ^a

^a Dionys., *Bobianensis*. HARD.^b Dionys., *Piestinus*. HARD.^c Dionys., *Tiferntis Tiberinorum*. HARD.

ANNO DOMINI DXIII.

PETRUS DIACONUS.

PROLEGOMENON.

(Ex Galland.)

I. Mesychium presbyterum Hierosolymitanum ex- D opera sancti Fulgentii Ruspensis episcopi sæpius excipit Petrus diaconus, qui ex Oriente in causa fidei cum aliis Roman se contulit sæculo vi ineunte. Exstat ejus libellus *de Incarnatione et Gratia Domini nostri Jesu Christi* ad Fulgentium et alios episcopos Africæ in Sardinia exsulantibus, in orthodoxographis atque in bibliothecis Patrum, nec non in appendice ad tomum X operum sancti Augustini (a), quatuor capitibus de Incarnatione omissis; denique inter (a) Aug. opp. tom. II in append., pag. 146.

(b) Possev. Appar. sacr. tom. II, pag. 252 edit. Colon. Agripp.

(c) Præfat. ad S. Fulgent. opp., pag. 8, et not. 1 ad lib. *de Fide*.

(d) BB. Append. ad tom. VI opp. S. Aug., pag. f7 in admonit.